

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie

Milan Hejný

Spiritus societatis mathematicae slovacae

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, Vol. 25 (1980), No. 5, 266--272

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/139793>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 1980

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

Spiritus societatis mathematicae slovacae

Milan Hejný, Bratislava

Dňa 7. novembra 1980 sa dožíva sedemdesiatky dlhoročný člen, funkcionár, čestný člen a organizačný duch našej Jednoty, dr. Ladislav Berger. Býva zvykom pripomenúť osobnosť a prácu jubilanta – kolegu. Báli sme sa, že tradičná postupnosť chronologicky indexovaných udalostí by mohla konvergovať k ódistickému nekrológu. Preto sme volili inú formu, formu, ktorá by vhodne vyjadrila zámer, ktorý vystihol kolega Šeda: „... nie chváliť ho do nebies, ale zobrať si z neho optimizmus a dobrý vzťah k ľuďom.“

Výroba článku bola trojstupňová. Najprv sme zozbierali materiál. Od psychológov sme si požičali asociačnú metódu: Ja ti poviem „dr. Berger“ a ty povedz prvé, čo ťa napadne! Potom sme na základe odpovedí usporiadali imaginárnu diskusiu. Tu vznikla istá režijná chyba, lebo do debaty sa neprestajne varechoval samozvaný duch oslávenca, ktorý znevažujúcimi poznámkami, nemiestnou iróniou, ba zastrášaním sústavne narušal našu koncepciu tvorby. Tak sa stalo, že do článku prenikla vážna logická chyba – metalackizmus – t.j. skutočnosť, že osoba L vypovedá o výpovediach o osobe L.

Konečne v tretej etape spisby sme začali výsledky hobľovať, začesávať a všakovo krášliť do okamihu, kedy trepezlivosť nedočkavej redakcie neprehlásila dielo za hotové. Čitateľa prosíme o zhovievavé čítanie pri čiernej kávičke po dobrom sobotňajšom obede.

– S profesorom Bergerom som sa stretla ešte ako maturantka dievčenského gymnázia v Žiline, – spomína kolegyňa Medeková. V roku 1947 viedol žiačky našej školy na Slet do Prahy. Počas cesty ma „nakazil“ svojím nadšením a podporil moje rozhodnutie ísť študovať matematiku a deskriptívnu geometriu. Ba čo viac, cez prázdniny mi potom venoval veľa času, aby ma oboznámil so základmi deskriptívy, ktorá sa na našej škole nevyučovala.

– Tu ho máš! Ešte ma obvinia z bacilonosičstva! Jarko a ty ma vari tak necháš, neobhájiš?

– Ej, Lacinko, komu češť, tomu češť, – začína svojským spôsobom kolega Krbiša. – Bol si ty asi radna fialka. Ja ti len závidím, ako si to všetko stihol (a Jarko vystierajúc zaradom prsty vyratúva): aj športovať, aj trénovať, aj učiť, aj dievky naháňať, aj ...

– Naháňať, naháňať. – rázne sa zastáva oslávenca kolegyňa Sivošová. – To je pravda, že dievky naháňal, ale inak, ako sa tu rozpráva. Pri jednej takej naháňačke som ho vlastne spoznala. Nespomeniem si už asi, na ktorom štadióne tá prekážková dráha stála, ale obraz vidím dobre pred sebou. „Raz – dva – tri – HOP, raz – dva – tri – HOP, rov – no – mer – HOP, ne – dva – tri – HOP, spo – ji – te – HOP.“ Obdivovala som, ako to energické počínanie pomáha pretekárke nájsť ten presný rytmus a ako magické HOP samé prenáša telo cez prekážky. Zazdalo sa mi, že bez imperatívneho HOP by to nepreskočila. Bola to moja budúca spolubojovníčka v reprezentácii a majsterka Slovenska na 80 metrov prekážok, Eva Kekelyová. Už vtedy mi vnútorný hlas hovoril, že tento

tréner s pytagorejskou vierou v číslo a so zmyslom pre spojitosť nebude od matematiky ďaleko.

– Stačí si prečítať knihu Gaba Zelenaya, kde spomína Bergera ako trénera ľahkoatletických dorastencov, – dokladá kolega Čížmár. – Keď sa povie dr. Berger, mne sa vybaví nezmar. Neúnavný organizátor matematického a nielen matematického života. Je to človek, ktorý svojou vitalitou patrí skôr do iného storočia, do generácie priekopníkov.

– Len jednu faktickú poznámočku, – pripomína kolega Klein. – Neviem, či viete, ale za výsledky v trénerskej práci dostal Lacko v roku 1958 titul „zaslúžilý tréner“. Možno, že by nám mohol sám o tom povedať.

Spoločnosť zamkla, aby dala možnosť prehovoriť oslávencovi. Ticho prerušil kolega Jukl.

– Zbytočne budeme čakať, dr. Berger sa neozve. Za tie roky, čo spolu zasadáme, ho už dobre poznám. Na jednej strane vždy dôsledne usiloval o ocenenie práce druhých, na druhej strane sám bol vždy veľmi skromný a nezištný, ba priamo odmietal uznanie za svoju prácu. Keď bol členom Predsedníctva JSMF a – nedalo sa ináč – v jeho prítomnosti bola nahodená otázka udelenia mu nejakej odmeny alebo vyznamenania (a bolo to niekolkorazy), on energicky žiadal, aby sa o takom návrhu nejednalo, a keď napriek tomu dal predseda o návrhu hlasovať, on hlasoval proti.

– Tiež si myslím, – pokračoval kolega Gavalec, – že naše čakanie je zbytočné. Navrhujem, aby sme prešli od telovýchovy k matematike – konečne, veď sme matematici. Nepatrím do generácie prvých pamätníkov a bol by som rád, keby niekto z prítomných porozprával o začiatkoch. O tom, ako sa tvorila MO, ako vznikla myšlienka školení a letných škôl. Nazdávam sa, že priateľ Tomáš Klein by o tom mohol povedať zasvätenú informáciu.

– Nuž, na tej celkom prvej letnej škole som nebol, – hovorí kolega Klein. Bol som až na druhej, v šesťdesiatom v Turčianskych Tepliciach. Bola tu vynikajúca priateľská a vedychtivá atmosféra. Ako začínajúci tajomník zvolenskej pobočky JČMF som sa začal od dr. Bergera učiť, ako na to. Mal som výborného učiteľa, obetavého radcu a (pauza) – dovoľte mi tú drzosť – priateľa. Dobrá práca našej pobočky neraz prameňila z dobrých priateľských vzťahov prof. Palaja a dr. Bergera.

– V šesťdesiatom, to už išla robota dobre. Ak spomínaš, Tomáš, začiatky, musíš o takmer desaťročie dozadu, na začiatok päťdesiatych rokov, keď začínala Matematická olympiáda. V tej dobe sa matematický život obmedzoval iba na Bratislavu. Tu, na vidieku, sa prví nadšenci začali organizovať práve okolo MO: Ladislav Šteffko v Turčianskych Tepliciach, Jožko Filip v Martine, Karolko Trnovský v Ružomberku, potom Ondrej Šteflík v Bytči a postupne ďalší a ďalší. V 54. bol už ustanovený žilinský KV MO (hlas: a dr. Berger jeho prvým predsedom). O dva roky neskôr bola ako jedna zo 6. novovytvorených pobočiek JČMF ustanovená aj žilinská pobočka (a dr. Berger jej prvým tajomníkom). Bola vytvorená organizačná základňa a práca mohla začať. Prvé akcie boli ešte nesmelé, zväčša v spolupráci s bývalým ÚĎVU. To boli začiatky.

– Keď ste začali o Ústave ďalšieho vzdelávania učiteľov, spomínam si na vysunuté pracovisko VŠ pedagogickej, ktoré bolo v Žiline, – nadväzuje kolega Piják. – Prof.

Berger bol jedným z konzultantov. Spomínam si, ako zodpovedne a zápalisto pristupoval k robote. Pri zvyšovaní kvalifikácie učiteľov odviezol kus poctivej práce.

– To je veľká pravda, – potvrdzuje kolegyňa Žilinková a zápalisto dodáva: – Celá jeho pedagogická práca je poctivá, je plná, je stopercentná. Keď učil na odbornej škole pre pracujúcich alebo keď vyučoval či konzultoval s ľuďmi, ktorí si doplňovali vzdelanie popri zamestnaní, nikdy nešetril silami. Nejednen z jeho vtedajších žiakov zastáva významné miesto v našej spoločnosti a každý z nich, s ktorým som sa rozprávala, hoci aj po rokoch rád spomína na hodiny matematiky a deskriptívnej geometrie s Lackom. Od týchto ľudí som sa dozvedela, že prof. Berger bol ochotný na požiadanie doučovať kdekoľvek a kedykoľvek. Dokonca aj ráno o pol šiestej, a to ešte v Považskej Bystrici, kde bolo konzultačné stredisko.

– V tej dobe som učil v Martine, mimochodom v tej istej budove, kde svoju učiteľskú kariéru začínal aj náš Lacko, – ujal sa slova kolega Dekrét.

– Odpusť, Tonko, iba spresním. V Martine som učil, ale nezačínal. Začínal som v Nesluši ako učiteľ-čakateľ. Mal som iba Pedagogickú akadémiu a peňaženka mi nedovolila odštudovať naraz. Otec, železničiar, zomrel, keď som mal dvadsať. Z Nesluše na dva roky na vojenčinu, odtiaľ na meštianku v Závodí. Tu sa mi akosi podarilo porobiť skúšky – vravelo sa im „z III. odboru“ – matematika, deskriptívna geometria, kreslenie. Potom na mesiac na gymnázium do Kremnice a až v 39. na gymnázium v Martine. Ešte stále som nemal Prírodovedeckú fakultu. Tú som odštudoval až po vojne. Štátnice som robil už ako starý chmufo v 50. u profesorov Hronca, Čeněka a Sviteka. Ale odpusť, že som ti skočil do reči. Chcel si čosi o Martine.

– To je v poriadku, Lacinko. Ale vieš, že toto som o tebe nevedel? Dobré, že si to povedal. Nuž teda, na martinskej jedenáštočke som učil ako mladý kantor. Trebalo predviesť otvorenú hodinu. Prišli vyučujúci martinských škôl a Lacko so suitou krásnych dievčat. Vtedy učil externe metodiku matematiky na Pedagogickom inštitúte v Martine. Žiaľ, nechýbali ani inšpektori. Hodina po metodickej stránke stála, samozrejme, za ... nestála za nič. Na Lackovo hodnotenie do smrti nezabudnem. Vedel, že to bolo nanič, nuž vysoko cenil vedeckosť. Asi som robil menej chýb pri sčítaní zlomkov. Také všakové charakteristiky tam vystrúhal, že aj otrlí inšpektori boli nariedko. Na dôvažok vystúpila jedna zo študentiek, že keby mala takého kantora ako ja, tak že by určite bola neviem či nie otrokyňou matematiky. Mal som vtedy rozrobený malér zaváňajúci disciplinárkou a Lackova pomoc ma zachránila.

– Preháňáš, Tonko. Tá hodina vôbec nebola zlá, ako hovoríš. Bol si príliš sebakritický. Je pravda, že si bol trošku roztrasený, ale kto by nebol, keď má triedu plnú inšpektorov ...

– Čo tam po inšpektoroch, Lacinko. Tí Tonkovi neprekážali, ale tie tvoje dievky, najmä tá, čo by nedbala byť otrokyňou, tie rozkladali Tonka na prvočísla. Taká show! Lacinko with his girls! To by aj nás, starých kozákov rozšmýkalo, nieto ešte plachého, neskúseného slobodného Tonka. Ale Lacinko, nože povedz, ako si ty svojej drahej Jožke vysvetlil ten vyčerpávajúci pedagogický úväzok, čo na teba naložili tí martinskí inštitúti!

– Tvoju otázku by mala zodpovedať skôr pani Bergerová, Jarko. Ale prv mi dovoľte – hovorí kolega Šeda – vrátiť sa k rozprávaniu kolegu Dekréta. Jeho príhoda presne

vystihuje krásny charakterový rys dr. Bergera: snažiť sa vždy pomôcť; bárs by aj ostatní matematici nasledovali jeho príklad!

– Dovoľte, prosím, – hlási sa o slovo kolega Huľa senior, aby som k tomu povedal malú osobnú príhodu. Ja, pravda, s dr. Bergerom neprichádzam tak často do priameho styku. Naposledy v Jasnej, pred 4–5 rokmi. On tam distribuoval tie izby. Všetky izby boli pre dvoch. Ja som sa opýtal dr. Bergera: „Mňa s kým dáte, pán doktor?“. „No, vám, pán profesor, dám sólo izbu“. Veľmi príjemne mi to padlo.

Začiatkom šesťdesiatych rokov sa z Prahy do Žiliny sťahuje Vysoká škola dopravná. Pre Žilinu to znamená príliv novej matematickej krvi. Škola štedro rozdeľuje byty, a tak nečudo, že prichádza hlavne veľa mladých. Veľké sťahovanie, veľký hurháj, veľké reči, veľké plány.

– Naše vtedajšie ciele boli dané hierarchiou, ktorú sme si doniesli zo školy, – hovorí kolega Grešák. Najprv veda, potom kantorčina a dosť. O dákejšej osvete či MO sme moc nemudrovali, to je reku pre starších. Nám treba študovať. Nuž, ale človek mieni a Lacko menil. Pomaly, poľahky, bez hurhaja. Ani sme sa nenazdali a robili sme prednášky, pomáhali organizovať sústreďenia, súťaže, školenia.

– Treba ale pripomenúť, doplňujú skoro súčasne kolega Perenčaj so Zážom, – že Lacko sa od samého začiatku staral aj o naše vedecké dojčenie. On to bol, kto prišiel na myšlienku letných a zimných škôl, on ich napokon aj pripravil a zorganizoval a pravidelne robil v Poprade a vo Vrátnej. Vďaka nemu sme mali možnosť počúvať takých odborníkov ako Šveca, Kowalského, Koláňa, Havla ...

– ale nielen geometrov, aj rovničkárov: akademika Borůvku, Greguša, Šveca (tentoraz nie Aloisa, ale Marka), Rába, Neumana, Šedu – dokladá kolega Moravčík.

– To je charakteristický rys jeho práce, – pokračuje kolega Kolibiar. – Pracuje naraz vo všetkých vrstvách; od akcií pre žiakov cez školenia učiteľov, letné a zimné školy pre vedeckých pracovníkov, až po veľké medzinárodné podujatia. Práca dr. Bergera pripomína fúgu Bacha: jediná téma rozvedená do štvorhlasu dokonale prepleteného a vyváženého. Hudbu počuť, autora nevidieť. Podobne aj u dr. Bergera často cítite jeho prácu, ale jeho nevidíte. Nepýta sa „Čo za to?“. Bol by asi chorý, keby niečo nerobil. Ide mu o vec. Veľkých ocenení sa mu nedostalo. Nikdy sa nevzdal. Perfektne sa vyzná v práci. Bez neho by bola Jednota na slabšej úrovni.

– Dovoľte pripomenúť jednu príhodu, – zapája sa kolega Hejný. – Na záver školského roka, tuším to bol 62/63, zorganizoval Lacinko pre našu katedru a jej priateľov dvojdenný výlet do Lubochnianskej doliny. S hustnoucou tmou mocneli plamene táboráka, hlasy spevákov i vôňa pečeného mäsa. Po prvom kole bratania s miestnymi horármi bol stav žalostný – 10 : 1 pre horárov.

– Počkaj, Miňko! Treba doložiť, že hoci sme spočiatku hrali veľkú presilovku, bola prevažná časť nášho družstva vyložene amatérska, zatiaľ čo tí lesáci boli zocelení vysokými tréningovými dávkami. Nuž, ale i tak sme nakoniec zvíťazili. Oni nás podcenili, prepálili začiatok a do posledného kola sme nastupovali iba samí matici. Vy s Paľkom ste na brieždení založili klub ortodoxných abstinentov, ale nakoniec sa mi vás oboch podarilo presvedčiť, že klin treba klinom, a že vodka podávaná ako medicína, nie je alkoholom a je pre abstinenta neškodná.

– Detaily si nepamätám, ale spomínam si, že prvé, čo vtedy moje vedomie registro-

valo, bola tvoja plamenná reč, že školenie MO, ktoré nám Kysučania odmietli, sa bude predsa konať, a to v Zázrivej. Dohovoril si to na záver horárskeho bratania s dákym tým horárskym šéfom.

– To nebol ojedinelý prípad, – rozvíja tému kolega Gatial. – Pamätáte, chlapci, ako nám vtedy vybuchlo školenie MO v Trenčíne? A pár dní pred začiatkom? Sedíme, ešte na sterej Šmeralke, ako Hrajnoha s Ilčíkom pod Jánošíkovou šibenicou a mudrujeme, čo teraz. Nuž, sprobujme ešte zavolať Žilinu 30033. Lacinko doma nebol, ale pani Bergerová veľmi ochotne našu prosbu zapísala. Priznám sa, nevelmi sme sa tomu úfali. O to radostnejšia bola správa zo Žiliny už nasledujúci deň. Lacko nám telefonoval, že všetko je zariadené a podával presné informácie. Svoju reč končil slovami: „Janičko, nehnevaj sa, lepšie som nevedel“.

– Čo vy si tu, chlapci, nenavymýšľate! To ma chcete presvedčiť, že trpím takou sklerózou, že si už nič nepamätám?

– To by si musel mať bubnovú pamäť, aby si si mohol pamätať všetky akcie, ktoré si organizoval. Ale keď sme už to MO načali, nesmieme obísť najväčšie Lackovo podujatie a najväčšie olympijské podujatie u nás vôbec – medzinárodnú matematickú olympiádu. To by ale hádam mal vtedajší predseda MMO, akademik Schwarz. Súdruh akademik, smieme vás poprosiť?

– O dr. Bergerovi je známe, že bol výborný tréner. Ale on bol aj aktívny športovec, dokonca vo viacerých športoch. Formu nestratil ani v šesťdesiatke, ako ukázal na XIII. MMO v Žiline v roku 1971. Ako vrchný organizátor absolvoval „dribling“ medzi dvoma desiatkami „mužstiev“ bez jediného aktívneho či pasívneho faulu.

– A dribling to bol neľahký, – prikladá kolega Kršňák. – MMO bolo rozohraté, nielen v Žiline, ale i v Bratislave, a tu, v Banskej Bystrici. Na Táloch rokovala jury. Aj my, Bystričani, sme mali možnosť aspoň časť práce pocítiť na vlastnej koži. Kto to neskúsil, neuverí, koľko rôznorodých vecí je s takou akciou zmotaných. A Lacko ako Popoluška. Hneď tu stál, z mäsa a kostí a vzápätí „hmla predou mnou, hmla za mnou, modré nebo nado mnou“. Ostali po ňom iba pokyny, čo, kde, ako treba urobiť. Boli jasné, presné. Lacko už cestoval inam. On je vôbec veľký cestovateľ, najmä vlakom rád cestuje.

– Človek by sa nemal dožiť takého veku, aby musel počúvať také reči. Keby som ja, starý blázon, vedel, čo ma na staré kolená čaká, ...

– Nehorekuj, Lacinko, nehorekuj! Na všetko sa pamätalo, všetko je pripravené. Aby si si nepripadal tak beznádejne dokonalý, dovolili sme si požiadať o diskusný príspevok i tvoju drahú polovičku, ktorá prehovorí na tému: Slastná cesta životom po boku špiritusa slovenských matematikov. Jožka, máš slovo a ty, Lacinko, počúvaj!

– Nuž, Jarko, ale čo mám ja ...? Ja ti neviem.

– Akéže neviem? – vyrýva Jarko ďalej. – Začni, napríklad, tým, ako ste si po svadbe rozdelili rajóny: tebe prischla starosť o rodinu a Lacko si vzal na starosť Slovensko.

– Jarko, Jarko, si ty ale výmyselník! Nuž, keď inak nedáš, skúsím, len neviem, či vás to bude zaujímať. Neviem, čo zo života vypichnúť, keď hádam 3/5 z 24 hodín po dobu nášho vyše 40ročného spolunažívania býval mimo domácnosť. Doma potom, ako rozdeliť tie 2/5 dňa – deťom, mne, chlapeckým prácam kolo domu a nakoniec spánku?

Toho si doma doprial najmenej. Bez ohľadu na to, kedy ide spať, má svoju rannú rozčvičku pravidelne v lete o 4. hodine a v zime o 5. hodine. Nečudo, že potom občas dospáva zameškané. Najčastejšie vo vlaku. Preto je vlak jeho najobľúbenejší dopravný prostriedok, ako tu spomínal Paľko.

Pri všetkých starostiach, ktorých si niekedy naberie priveľa a ktoré mu občas život priloží zo svojho, humor ho nikdy neopúšťa. Vtipom sa snažil vyriešiť mnohé nepríjemné veci. Nemohla som sa naň nikdy hnevať, i keď som sa často zastrájala vyčítať mu. Nakoniec som bola vždy rada, že už je doma – a bolo po hneve. Nezapieram, boli chvíle, kedy by som celú našu Jednotu najradšej ... Nuž, ale ono to nie je v Jednote. Je to v ňom. On musí plánovať, pripravovať, organizovať. Keby nie Jednota, boli by to možno filatelisti či niečo iné. A všetko, čo robil, robil naplno. Aj kedysi ten šport či atletiku, aj Jednotu; v poslednej dobe aj každoročné liečenie v Karlových Varoch. Veľmi svedčomito absolvuje všetky procedúry, vrátane povinných prechádzok po okolí. Nevie, či to viete, ale kedysi maľoval – veď navštevoval kurz akademického maliara Kuttmanna a z kreslenia má aj aprobáciu. Aj maľovanie robil vtedy naplno. Možno, že práve preto náš najstarší syn, Lacko, našiel práve tu svoju životnú cestu. Maľuje a je pri tom šťastný.

V poslednej dobe 2–3 rokov, keď už aj posledné zo štyroch detí vyletelo z hniezda, bývame spolu častejšie. Jednak Lacinko je viac doma, jednak ja mám viac času, a tak mu pomáham, robím mu sekretárku. Občas sa rozhrčí telefón a Lacko, vraj: „V druhom rade, piata kôpka vľavo od okna, v modrom fascikli hneď prvý prípis – prečítaj!“ Dobré mi padne, že viem čo a ako, že sa takto už aj ja podieľam na jeho robote a hádam mi už ani ten jeho večný neporiadok nevadí. Dokonca teraz sadneme dakedy aj ku kanaste či žolíku, popremýšľame spolu nad ubehnutým životom. Rozhodne nie pesimisticky. S optimizmom sa dívame do budúcnosti. Veď máme už 7 vnúčat a Lacko plánuje ako za mlada. Už som mu ja povedala, že by musel žiť ako Matuzalem, aby to mohol splniť. Ale odpustite, nechcela som vás toľko unavovať.

– Nalejte, prosím, priatelia, do pohárov a dovoľte mi povedať slovo nie o našom oslávencovi, ale o jeho ženuške, o našej drahej Jožke. Viem, sú medzi nami mnohí povolanejší ku tomuto vinšu, ale ja som bol ten provokatér, čo stále vyrýval, nuž mne prichodí čosi ako ospravedlnenie či vysvetlenie. Čím lepšie pýtať odpustenie, ako pohárom číreho skvostného moku? Jožka naša drahá! Vieš, že nepatrím medzi lichotníkov, a preto verím, že uveríš uznaniu, ktoré ti – v mene všetkých prítomných i neprítomných členov Jednoty – musím vysloviť. Valter pred chvíľkou povedal „bárs by aj ostatní matematici mali takú snahu pomôcť jeden druhému, ako má Lacko“. Pozmením trochu Valterov výrok a pripíjam na želanie: Bárš by aj manželky ostatných matematikov mali takú snahu pomôcť svojmu manželovi, pochopiť jeho jemnú dušu a tvrdú prácu! Za všetkých som ti poblahoželel, preto aj tá pusa, ktorú ti dám, je za všetkých. Jožke vivat!

Doznel vinš aj Jarkova „pusa v množnom čísle“. Prázdne poháre sú opäť na stole.

– Pekne si to povedal, Jarko, – uznanlivo hodnotí Jarkov výkon kolega Riečan. Bolo to ozaj z celej duše a hovoril si za nás, za všetkých. Asi aj vás, priatelia, počas rozprávania pani Bergerovej napadli mnohé veci, ktoré by bolo treba o Lackovi ešte povedať. Nechcem tu dlho rozprávať, ale jednu vec považujem za veľmi dôležitú. Neraz som zasadal s dr. Bergerom na výbore Jednoty. Nepamätám, že by bol niekedy rozprával dlho. Skôr mlčal. Keď občas prehovoril, mali jeho myšlienky zásadný význam. Napríklad v 69.

na zjazde, keď sa rozprávalo o organizačnej štruktúre Jednoty a profesor Kolibiar navrhol koncepciu dnešnej Matematickej sekcie, dr. Berger se okamžite pridál a hneď mal aj viacero konkrétnych nápadov. Dnes, po odstupe vyše 10. rokov vieme, že to bolo rozhodnutie šťastné, lebo umožnilo priaznivú spoluprácu jednotlivých skupín Jednoty, najmä spoluprácu učiteľov stredných a základných škôl s učiteľmi vysokoškolskými, s pracovníkmi Akadémie a výskumných ústavov.

– Nielenže umožnilo, – dokladá kolega Repáš senior, – ale dalo aj možnosť dobrého styku. Mám na mysli každoročné stretnutia slovenských matematikov v Jasnej. Nevieť, či ešte aj niektorá iná vedná oblasť má takú možnosť pravidelných konfrontácií myšlienok, ako máme my v Jasnej. A nie sú to iba konfrontácie. Je to žriedlo nových nápadov, nových akcií podujatí: Matematické obzory, Matematické tábory, krúžky, pytagoriáda, mnohé semináre, školenia, letné a zimné školy; to všetko a mnoho ďalších vecí, na ktoré si momentálne nespomeniem, začalo v Jasnej.

– Podstata celého úspechu Jasnej je v tom, – pridáva sa kolega Jodas, – že trvá tri dni a dáva tak dostatočný čas na to, aby sa nápad rozdiskutoval, posúdil a dotiahol do záverečnej podoby. To je podstatný rozdiel od schôdzí Jednoty v Bratislave, kde času niet. Napríklad mnohé zásadné myšlienky týkajúce sa osnov či učebníc sa vykryštalizovali práve v Jasnej, lebo tu bolo veľa zainteresovaných, mnoho iných múdrych hláv, bol čas a výborné prostredie.

– To prostredie, ktoré Vlado spomína, je rozhodujúce, – pokračuje kolegyňa Váňová. – Vieme, že na mnohé práce, ako sú napríklad učebnice či osnovy, nestačí jediniec, je potrebný kolektív. Často sa taký kolektív ani nevytvoril iba preto, že sa ľudia nepoznali alebo málo poznali. Jasná dáva výbornú príležitosť nadviazať užitočné pracovné známosti. Mladí učitelia sa stretnú so svojimi vysokoškolskými profesormi a vzniknú prirodzené plány na pokračovanie v diplomovej práci smerom ku doktorátu; učitelia rôznych stredných škôl, ktorí dovtedy o sebe ani nevedeli, zistia, že majú veľa spoločných problémov, vymieňajú si adresy aj cenné informácie. Každý odchádza z Jasnej bohatší o nové impulzy a nové plány.

– Asi sa nám nepodarí vymenovať všetky prínosy Jasnej, – uzatvára kolega Repáš senior. – Je zrejmé, že keby dr. Berger neurobil nič iba postupnosť Jasných, aj tak by mu patrila prvá cena za rozvoj matematiky na Slovensku. Je neuveriteľné, že to všetko je práca jediného človeka. Dr. Berger je archimedovým pevným bodom slovenskej matematiky. Choďte po matematikoch a pýtajte sa, kto pozná akú adresu; adresu Závodie 196 pozná každý.

– Už toho bolo naskutku priveľa. Podaromníci tratíte vzácny čas. Radšej uvažujte, či aj na budúci rok bude Jasná, lebo ja už akosi...

– Ale, ale! Čo sú to za reči? Ešte dlho nedorastie človek, ktorý ... ale čo zbytočne rozprávať! Doplníte, priatelia, poháre! Ideme vinšovať. Vinš, zaviaty tisícročiami, vinš, ktorý zle začína, aby o to lepšie skončil, vinš, ktorého žičlivosť úprimne cítime dnes všetci – prednesie zástupca mladšej generácie, najúspešnejší stredoslovenský aj slovenský olympionik, Bohuško Sivák. Bohuš, máš záverečné slovo!

– Vážený ujo Laco! Prajeme ti, aby až umrieš, bolo tvoje telo pochované v truhle z dreva mocného duba, ktorý dnes zasadíme.